
С.Г. КУЗЬМЕНКО, Д.І. ТОПУЗОВ

ПУБЛІЧНА ВЛАДА ТА ЇЇ СКЛАДОВІ

навчальний посібник

Маріуполь-2021

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПРАВА ТА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

ПУБЛІЧНА ВЛАДА ТА

ЇЇ СКЛАДОВІ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

з навчальної дисципліни «Публічна та муніципальна влада» укладений відповідно до освітньо-професійної програми підготовки докторів філософії з галузі знань 281 Публічне управління та адміністрування за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» денної та заочної форм навчання

Маріуполь – 2021

Обговорено, схвалено, рекомендовано до друку та використання в навчальному процесі на засіданні вченої ради Маріупольського державного університету від 23.06.2021 року, протокол № 9.

Кузьменко С. Г., Топузов Д. І. Публічна влада та її складові: навчальний посібник. Маріуполь : МДУ, 2021. 67 с.

Рецензенти:

Тарасенко Деніс Леонідович – доктор економічних наук, доцент, декан факультату права та публічного управління Донецького державного університету управління

Хайлова Татяна Володимирівна - кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри державно-правових дисциплін факультету №3 Донецького державного університету внутрішніх справ

У навчальному посібнику викладені основні теоретичні питання щодо загальних положень сутності та ознак влади; феномену влади та її окремих видів; політичної влади; економічної влади та її диференціації; взаємозв'язок і взаємозалежність між політичною та економічною владами; поняття та видів публічної влади; форм та ознак публічної влади; особливостей публічної влади; державна влада; співвідношення державної та публічної влади; влада місцевого самоврядування та її особливості; публічне управління та публічне адміністрування; виконання адміністративних функцій у публічній сфері (публічні адміністрації); суб'єкти владних повноважень, які уособлюють публічну владу в Україні. Може стати в нагоді як студентам так і практикам у процесі визнання, становлення, організації та здійснення публічної влади.

Укладачі:

Кузьменко Сергій Георгійович – доктор наук з державного управління, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри права та публічного адміністрування Маріупольського державного університету

Топузов Дмитро Іванович – аспірант кафедри права та публічного адміністрування Маріупольського державного університету

З рекомендаціями та пропозиціями звертатися на кафедру права та публічного адміністрування Маріупольського державного університету за адресою: м. Маріуполь, проспект Будівельників 129а.

ВСТУП

У суспільстві існують різноманітні види особистої і соціальної влади. При цьому, вона існує в силу особистої залежності підвладних і не розповсюджується на всіх членів суспільства.

Розгляд питань про сутність та ознаки влади, феномен влади та її окремі види, політичну владу, економічну владу та її диференціацію, взаємозв'язок і взаємозалежність між політичною та економічною владами – дає можливість відповісти на питання, що таке влада взагалі, але така влада не є публічною владою. Крім того, в посібнику розглядаються питання: визначити поняття та види публічної влади, форми та ознаки публічної влади, особливості публічної влади, державну владу як окремий вид публічної влади, співвідношення державної та публічної влади, владу місцевого самоврядування та її особливості. В ході дослідження доводиться, що публічна влада здійснюється особливим прошарком людей, які професійно займаються управлінням і складають апарат влади. Вона характеризується можливістю впливати на поведінку людей, ухвалюючи відповідне рішення або вчиняючи діяльність. Публічна влада обов'язково має бути визнана суспільством, громадянами України. Вона також спрямована на вирішення суспільних справ, розповсюджується за територіальним принципом, їй підкоряються всі, хто знаходиться на певній «підвладній» території.

На сьогодні, демократія є самою розповсюдженою формою політичного устрою суспільства, що дає можливість людям не тільки обирати керівників, а й контролювати владу. Необхідності здійснення таких дій присвячені питання посібника про суб'єкти владних повноважень, які уособлюють публічну владу в Україні; публічні адміністрації – виконання адміністративних функцій у публічній сфері; публічне управління та публічне адміністрування. Цей апарат підпорядковує своїй волі всі шари суспільства, соціальні групи, управляє на основі організованого примусу.

Таким чином, поставлені в посібнику питання розкриті, а теоретичні міркування з приводу публічної влади та її складових можуть стати у нагоді не тільки аспірантам та студентам, але й практикуючим управлінцям.

Пояснювальна записка

Програма вивчення навчальної дисципліни «Публічна та муніципальна влада» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки докторів філософії з галузі знань 281 Публічне управління та адміністрування за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є суспільні відносини, які виникають у процесі визнання, становлення, організації та здійснення публічної та муніципальної влади.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Публічна та муніципальна влада» є формування у аспірантів теоретичних знань щодо понять публічна та муніципальна влада, системи публічної та муніципальної влади та її структурних елементів.

В навчальному посібнику розглядаються питання першої частини навчальної дисципліни – це питання публічної влади та її складових.

Основні питання, що виносяться на розгляд:

Тема 1 Поняття влади

Тема 2 Публічна влада та її складові

Тема 3 Суб'єкти владних повноважень

Ключові слова та поняття:

Влада, феномен влади, політична влада, економічна влада, диференціація влади, політична влада, публічна влада, державна влада, влада місцевого самоврядування, публічні адміністрації, публічне управління, публічне адміністрування.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми аспіранти повинні:

вміти:

- користуватися категоріальним апаратом та розуміти специфіку публічної та муніципальної влади

- визначати пріоритетні напрямки розвитку публічної та муніципальної влади

- вміло використовувати набуті під час навчання навички в практичній діяльності

- розуміти тенденції та перспективи публічної та муніципальної влади

- використовувати міжнародні нормативно-правові джерела права для застосування їх при вирішенні правових питань;

- грамотно виражати та відстоювати свою точку зору з проблематики публічної та муніципальної влади.

ЗМІСТ

ТЕМА 1 ПОНЯТТЯ ВЛАДИ	6
1.1 Сутність та ознаки влади.....	8
1.2 Феномен влади та її окремі види.....	10
1.3 Політична влада	13
1.4 Економічна влада та її диференціація.....	18
1.5 Взаємозв'язок і взаємозалежність між політичною та економічною владами.....	21
ТЕМА 2 ПУБЛІЧНА ВЛАДА ТА ЇЇ СКЛАДОВІ	24
2.1 Поняття та види публічної влади.....	25
2.2 Форми та ознаки публічної влади	29
2.3 Особливості публічної влади.....	31
2.4 Державна влада як окремий вид публічної влади.....	33
2.5 Співвідношення державної та публічної влади.....	24
2.6 Влада місцевого самоврядування та її особливості.....	36
ТЕМА 3 СУБ'ЄКТИ ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ	38
3.1 Суб'єкти владних повноважень, які уособлюють публічну владу в Україні.....	42
3.2 Публічні адміністрації – виконання адміністративних функцій у публічній сфері	45
3.3 Публічне управління та публічне адміністрування.....	50
Питання для самоконтролю.....	53

Алфавітно-предметний	
показчик.....	55
Список використаних джерел.....	58
Список	
аворів.....	67

ТЕМА 1 ПОНЯТТЯ ВЛАДИ

Порушуючи питання про визначення «поняття влади» необхідно, перш за все, з'ясувати яким чином визначається влада різними соціо-культурними групами населення. По друге, обов'язково з'ясувати та врахувати підходи які для цього застосовуються. По третє, з'ясувати чи можна віднести владу до дій фізичних або юридичних осіб, а, можливо, територіальних громад та інших учасників суспільних відносин. Крім того, обов'язково довести, що влада є основою для існування суспільства, а також безумовною, а можливо й основною його рисою [118].

Зважаючи на визначені фактори можна вказати на такі основні підходи до визначення поняття влада: панування над людьми, органи управління, державні органи, органи управління, керівники різного рівня, можливість розпоряджатися та здійснювати можливий вплив на конкретних осіб, реальна та легальна здатність втручання в суспільні або історичні події.

Влада як наукове поняття являє собою складний суспільний феномен, пояснення якого обумовлюється історичними, соціальними, політичними та іншими факторами. Звідси виникають різні точки зору на визначення влади. Наприклад, владу визначають,

як можливість одноосібно здійснювати керування державою або, коли одна із політичних партій, маючи найбільший рівень довіри серед населення, а відповідно й найвищий рейтинг, займає більшість керівних посад в парламенті, таким чином здійснюючи своє політичне керування країною [1; 119].

Різні мови по різному визначають слово «влада». Так, «potestas», «auctoritas», «imperium» – це визначення влади в латинській мові. В той же час, «potestas» та «auctoritas» – це в латинській мові загальне визначення людського потенціалу для керівництва. Українське слово «влада» є іноземним словом та є похідним від польського слова «władza» або чеського слова «vlada», які також можна перекласти як влада, тобто схильність до керівництва, управління кимось або чимось [120].

Такі вчені, як М. Вебер, Дж. Френч, Б. Рейвен, П. Блау, Д. Ронг та інші вважають, що владу можна визначати як стан, що дає можливість одній соціальній групі громадян керувати діями інших соціальних груп, тобто – це можливість володіння владою [2; 121].

Е. Кеплен, Г. Саймон, Р. Даль, Н. Полсбі та інші висловлюють думку про те, що влада – це засіб для досягнення особистих цілей, тобто – це використання влади [3; 121].

Коли характеризують владу, то обов'язково згадують примусові дії, що приносять фізичні або моральні страждання, внаслідок використання своїх переваг, владних повноважень, можливостей, якими можна було б нав'язати свою волю, показати свою перевагу [122].

О. Сушинський пропонує визначати владу розглядаючи різні види діяльності відповідних владних органів. Наприклад, законодавча влада – це її встановлення; виконавча влада – це її виконання; судова влада – це її забезпечення; контрольна влада – це її перевірка. Таким чином, влада представляється як та чи інша функція відповідних суспільних відносин: яка функція – така буде і влада [1; 123].

1.1 Сутність та ознаки влади

Політичний розвиток, політична діяльність суспільства та взагалі, політичний, правовий, економічний, історичний розвиток держави тісно пов'язані та є основною рисою влади. Влада також присутня всюди де є сім'я та будь-які об'єднання громадян, що існують в державі. Вона регулює, затверджує та забезпечує керуваність та правову діяльність суспільних груп людей, слугує важливим фактором організації та впорядкованості життєдіяльності соціуму. Все це підтверджує що влада є фундаментом та обов'язковим елементом розвитку суспільства [124].

Якщо ми вбачаємо у відношеннях вольовий контекст, то це безперечно владні відношення, бо влада завжди складається з двох складових, по перше – це воля особи, яка направлена на пануюче встановлення однієї особи над іншою, тобто вольових відносин та, по друге – це особа або держава, яка такі відносини на собі відчуває [125].

Монополія на прийняття того чи іншого рішення – це також влада. Підкорення авторитету керівника, тобто виконання його владного рішення – це влада. Застосування свого права на прийняття

рішення, тобто використання владних повноважень – це також влада. Деякі прояви влади можуть, переростати у насильство, наприклад, примусове відсторонення від влади, наприклад, зміна керівництва (перевибори), а можливо й зміна існуючого устрою держави (революція, державний переворот, заколот). Таким владним діям можуть протистояти тільки інші владні дії, наприклад, протидія анархії, насильству, іншим руйнівним діям. Тобто, будь яка держава або ж суспільство обов'язково потребують влади. Використовуючи владу у такий спосіб, її безпосередні одержувачі, мають можливість впливу на процеси які проходять як в середині так і зовні держави або суспільства [126].

Якщо розглядати питання влади як соціального явища, то у влади завжди є дві сторони – суб'єкт та об'єкт. Можна навести приклади коли особа може сама себе в чомусь обмежити, якимось чином на себе вплинути, наприклад, схуднути, вивчити мову, зайнятися спортом. Але це будуть психологічні факти, це буде суто психологія людини, а не владні відносини які можна віднести до влади. Необхідно констатувати, що будь яка влада – це взаємовідносини між сторонами. При чому, це нерівні відносини, а відносини з використанням переваг, залежності, підступності та інших якостей, які призводять до вольових рішень однієї сторони відносно іншої. Такі відносини можна визначити як владні, адже вони носять явно залежний та владний характер [4; 124].

Так, на думку В.М. Князева та В.Д. Бакуменка, влада має чітку направленість. При цьому, сутність будь якої влади завжди однакова, а функції влади (її напрямки), є змінними та залежними

від: історичних процесів, природних факторів, політичного та ідеологічного напрямку влади, динаміки розвитку суспільних відносин, рівня життя та інших. Таким чином, що сутність влади реалізується через діяльність суб'єктів та об'єктів влади, з використанням відповідних функцій, тобто чітко визначених напрямків її застосування [4; 127].

Ще раз наголошуємо, що вольові відношення між сторонами (керування, розпорядження, впливу, підкорення) складають сутність влади.

Визначаючи владу необхідно згадати її основні ознаки: 1) це суспільне явище; 2) є обов'язковою ознакою суспільства, яке проходить стадії розвитку та завжди потребує управління; 3) існує у відносинах між людьми та в межах суспільних відносин; 4) носіями у владних відносинах виступають тільки дієдатні особи; 5) наділена елементами примусу, базується на силі [125].

1.2 Феномен влади та її окремі види

Зважаючи на складність соціальної системи в якій функціонує влада, в науці прийнято вирізняти такі рівні соціальної системи: 1) мікрорівень; 2) мезорівень; 3) макрорівень і 4) мегарівень. Так, відповідно, за критеріями та масштабами впливу владу поділяють на види: 1) мікрорівень – це мікровлада, наділена малою владою та впливає на малу кількість людей, впливає на нижчі щаблі влади; 2) мезорівень – це мезовлада, наділена середньою владою та впливає на середню кількість людей, впливає на середні щаблі влади; 3) макрорівень – це макровлада, наділена значною владою та має вплив

на значну кількість людей, має вплив на вищі щаблі влади; 4) мегарівень – це мегавлада, наділена абсолютною, але не безмежною владою та має вплив на великі соціальні групи людей, має вплив на найвищі щаблі влади. Кожному виду влади притаманні: певний обсяг владних повноважень, чітко визначений вплив на певну кількість людей та конкретно визначений рівень впливу на різні щаблі влади [126].

Як види влади можна також назвати: державну, соціальну, політичну, економічну та багато інших.

Крім того, існують різні види соціальної влади, наприклад, влада батька в сім'ї, влада засновника підприємства, можливо, віра в бога, дає владу духовнику над паствою, як духовна влада [5].

При цьому, всі перелічені види належать до індивідуальної влади або корпоративної, чи до групової влади. Тобто, влада виникає там, де існує реальна можливість і здатність впливати на поведінку людей за допомогою будь-яких засобів [6].

На думку В. Чиркіна феномен любого виду влади в тому, що основою для владних відносин є колектив, товариство. В таких об'єднаннях люди володіють волею та мають повну дієздатність. В процесі реалізації своїх прав у них виникають різні ситуативні інтереси (побутові, політичні, економічні та ін.), які необхідно вирішувати використовуючи владу, наприклад, проведення масових протестних акцій населення проти підвищення комунальних тарифів [7; 128].

Існує багато наукових визначень феномену влади. Загальне в них те, що використовуючи свої функції влада породжує відносини

розпорядження або підкорення волі. При цьому, треба зауважити, що відносини влади завжди асиметричні і припускають домінування однієї зі сторін над другою.

Наприклад, соціальна або публічна влада виникає коли необхідно організувати сумісну діяльність між людьми за допомогою утворення спільної волі (інтересу), яка є гарантом здійснення цієї сумісної діяльності.

По структурі соціальну владу можна розділити на владу політичну та владу неполітичну. Так, політична влада включає в себе: владу політичних партій, владу різноманітних політичних рухів, владу політичних організацій, а також можливі варіанти державної влади, як то: законодавчу владу, виконавчу владу та судову владу. Що стосується неполітичної влади, то до неї можна віднести: владу громадських організацій, владу неформальних громадських лідерів, владу членів сім'ї та ін.

Необхідно мати на увазі, що існує різниця між публічною та соціальною (громадською) владами [8].

На сьогодні питання владних відносин, взаємодії та значення різних гілок влади все частіше стають основним предметом для проведення наукових досліджень. Так, в 2020 році було проведено та захищено ряд дисертаційних досліджень, присвячених проблемам влади [9].

Наприклад, Ковальчук С.В. «Правові засади взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в умовах становлення демократичної правової держави в Україні», Кравців

О.Р. « Ідея поділу влади в українській політико-правовій думці ХІХ поч. ХХІ ст.» [10].

Дорогих С.О. «Правові та організаційні основи інформаційної діяльності законодавчої гілки влади в Україні», Грамчук А.В. «Особливості становлення громадянського суспільства в Україні: теорія і практика», Тулик І.І. «Конституційно-правові засади делегування повноважень як форма взаємодії органів публічної влади», Басілашвілі М. Б. «Проблеми правозастосовної діяльності органів виконавчої влади (на прикладі органів державної реєстрації актів цивільного стану в Україні», Шлемкевич Т.В. «Інформаційно-комунікаційний вимір сучасної політичної системи України» та ін. [11].

Влада – це рухома сила в управлінні державою та людьми. Це ті повсякденні процеси суспільного буття, які завжди поряд і завжди на перших шпальтах газет та журналів [12].

1.3 Політична влада

Сучасні темпи життя, сучасні вимоги до рівня спілкування, сучасна психологія людей, зміни в побуті та багато іншого – це ті фактори, які впливають на владу, докорінно змінюючи її концепцію. Це вже не влада заради влади, а, перш за все, – це влада заради людей та для людей. Такі зміни відбуваються із всіма видами влади: політичної чи неполітичної. Життя в державі зараз визначається відповідним рівнем (мінімальний прожитковий мінімум, мінімальне пенсійне забезпечення). Тому, концепція влади сьогодення – це захист людини як особистості, захист її особистих майнових та

немайнових прав. Об'єднання людей також висувають нові вимоги до організації влади як місцевої (завершення процесу децентралізації влади, проведення місцевих виборів та ін.), так би мовити, перехід на інший вимір влади. Це вже не просто владні відносини з людьми (виборцями). Просто обіцянка кращого життя у виборчих перегонах вже не влаштовує електорат. А тому, зміна концепції влади – це той мінімум владних дій (проведенні реформ в Україні і таке ін.), який обов'язково повинен змінити та покращити наше життя.

Якщо один клас вчиняє насильницькі дії відносно іншого, для погіршення становища, пригноблення, зазіхання на його свободу, честь, гідність та життя, то класики марксизму К. Маркс та Ф. Енгельс в цьому випадку зазначали – таким чином правлячий клас показує свою політичну владу [129].

Політика, політична діяльність, політичний світ мають дві основні складові: держава та влада.

Держава забезпечує єдність суспільства через свою економічну та політичну владу. Діяльність по управлінню головними сферами економічного та політичного життя суспільства також покладена на державу. Крім того, держава наділена представницькою функцією – представляє суспільство на міжнародній арені, несе відповідальність за рівень життя та захищеності особистих прав своїх громадян [13; 130].

При цьому, зважаючи на вищезазначені функції держави необхідно також згадати визначення політичної влади, яке наводить О.Ф. Скакун. Вона вважає, що владні відносини між сторонами-учасниками політичної діяльності, які знаходяться в системі

правових норм – це політична влада держави. Такі відносини повинні бути обов’язково публічними та вольовими. Але є також загальноприйняте визначення політичної влади – це влада, яка в першу чергу регулює політичні та правові відносини між різними соціальними групами, що є в державі. Так би мовити, здійснює в інтересах держави управління суспільства для підтримання правопорядку, недопущення політичних катаклізмів, дотримання єдності всіх учасників політичних відносин в інтересах всього суспільства, для підтримання стабільності політичного устрою в ньому [14; 125].

Є також точка зору, що політична влада – це влада, яка здійснює управління в Україні користуючись публічною владою. Тобто, якщо розглянути існуючу на сьогодні політичну систему України, то можна дійти висновку, що зараз в Україні існує багато політичних партій, які очолюють відповідальні партійні лідери, котрі беруть на себе відповідальність за політичний курс України, за проведення економічних та інших реформ, для поліпшення життя народу України. Така діяльність відображається, перш за все, в актах публічної влади, які зараз приймаються Верховною Радою України. Тобто, зараз в Верховній Раді України склалася саме така унікальна ситуація, коли правляча політична партія «Слуга народу» домінує в парламенті, утворюючи однопартійну більшість. Разом з іншими партіями, вона формує та представляє публічну владу в Україні [15; 131].

Однак, якщо порівнювати державну та політичну влади, то остання ширша за своїм змістом. Оскільки порівняно самостійне

значення мають владні відносини у партіях та політичних об'єднаннях. Вони відрізняються деякими, незначними відмінностями. Так, всяка державна влада має політичний характер, але стосовно політичної влади сказати, що вона є державною не можна (хоча в часи СРСР, Комуністична партія була водночас і державною і політичною владою); державна влада служить арбітром між різними верствами населення та виконує загальносуспільні справи; вони мають різні механізми управління [16;17].

Ключовими особливостями сучасної держави є централізація і концентрація політичної влади в руках єдиної держави, що володіє механізмами адміністративного управління, постійною професійною армією та ін. Держава від всіх інших форм соціальної організації відрізняється тим, що вона виступає в якості головного і єдиного суб'єкта державної влади, дія якого поширюється на всіх громадян і на всю територію, яка підпадає під юрисдикцію даної держави [132].

Говорячи про політичну владу, практично всі науковці України єдині в думці, що вона обов'язково притаманна державі. Коли ж згадують про публічну політичну владу, то говорять, що присутність такої влади є основною ознакою держави. Однак, слід констатувати, що в науковій думці не існує єдиного розуміння поняття самого терміну «публічна політична влада». При цьому, всі також єдині в думці, що така влада дуже важлива для організації влади в державі [18].

Управлінські рішення реалізуються за допомогою особливого державного механізму. Приймаючи правові та нормативні акти,

держава може дозволяти, забороняти або обмежувати діяльність політичних партій, організацій та рухів [19; 130].

Як і будь-які правовідносини, політичні правовідносини також складаються із суб'єктів та об'єктів політичних відносин. Так, громадяни, громадські об'єднання, політичні владні організації, партії, безпосередньо держави у відносинах між собою, а також різноманітні об'єднання держав (коаліції, союзи) та інші є суб'єктами політичних відносин. Об'єктом політичних відносин виступає політична влада. В теорії управління розглядають активних та пасивних суб'єктів політичних відносин. До перших відносять державу, її органи влади, політичні партії та різноманітні політичні організації, органи місцевого самоврядування, окремих політичних діячів або групи політиків [19].

Крім того, в Україні (яка є демократичною державою) активним суб'єктом політичних відносин може бути також народ України. В той же час, народ може бути й пасивним суб'єктом політичних відносин. Також до пасивних суб'єктів можна віднести всіх, хто, на сьогодні, не має владних повноважень, а тому вони є одночасно також об'єктами політичних відносин.

Зважаючи на те, що політична влада створена, щоб керувати суспільством, то народ завжди є об'єктом політичних відносин. Тобто, якщо шукати відповідь на питання: «В чому є відмінності між різними державами?» Необхідно визначити: в якості кого виступає народ в політичних відносинах. Крім того, наскільки політична влада, народ та окремі його частини можуть бути одночасно об'єктами і суб'єктами владних відносин.

Таку владу в країні може здійснює група людей, яка представляє собою специфічне владне утворення, – апарат влади. В такій владі керівні посади можуть бути розділені або належати одній особі. Керівний апарат публічної влади має особливе право на примус до виконання наданих йому владних повноважень [20; 21].

Існують два можливих варіанти визначення змісту публічної політичної влади: перший варіант – це забезпечення захисту політичних свобод, а другий – це обмеження захисту різноманітних політичних свобод. Тобто, перша обмежується цими свободами, а друга є необмеженою.

1.4 Економічна влада та її диференціація

На сьогодні в українському соціумі йде чітке розділення людей на бідних та багатих. При чому, вже навіть з'являються такі люди, які є не просто бідними, а дуже бідними. Зважаючи на ціни по оплаті комунальних послуг в Україні до таких верств населення відносять в основному пенсіонерів та інші малозабезпечені верстви населення, наприклад, інвалідів, сиріт та ін. А тому, постає одвічне питання: «Що робити?» Погляди бідних направлені на багатих, на тих, в кого є засоби виробництва, на тих, кому вони належать. Тому що: по-перше, якщо особа хоче мати засоби для життя, то вона повинна продати свою працю, а, по-друге, тим самим вони збільшує владу меншості населення – багатих, над більшістю насення – бідними. Бо влада останніх, якраз і витікає з того, що у них у власності є ті самі засоби виробництва, на яких працюють бідні, Тобто, влада знаходиться в тих, кому ці виробництва належать.

Наприклад, в Маріуполі розташовані та працюють два металургійні містоутворюючі комбінати – «Ілліча» та «Азовсталь», які належать олігарху Ахметову Р.Л. На цих заводах працює більша частина населенні м. Маріуполь. Від того працюють ці підприємства на повну потужність чи ні, залежить не тільки прибуток Ахметова, але й добробут багатьох сімей в місті та розвиток самого міста взагалі, його бюджет розвитку. З цього можна зробити висновок, що економічна влада особистості дає їй можливість не тільки збільшувати своє багатство, але також дає їй можливість збільшити масштаби збагачення. Крім того, економічна влада стає рушійною силою для збільшення впливу на економічні процеси, а це вже на рівні всієї економіки держави України, а, відповідно, здійснювати вплив і на політичну владу в Україні [22; 23; 24].

Якщо взяти за основу економічний характер влади, економічну складову у владних відносинах та її вольве начало, то явно відстежується прямий зв'язок між управлінням, власністю та економікою. Тобто, саме вони відображають сутність влади, сутність владних відносин. Діалектика цих відносин (управлінських, владних, державних та економічних) говорить про те, що вони пов'язані між собою. А тому, можна з упевненістю говорити, що три складові економічних відносин – матеріальні ресурси, приватна власність та державне управління – це стабілізаційні та об'єднуючі принципи економічної влади, які є також її характерними рисами. Тобто, окремо від цих основних принципів, або ж відносин в цілому, як єдиного механізму утворення, визначати економічну владу було б

дуже неповно та некоректно. Вони тісно сплетені та доповнюють одне одного.

Рознізнять такі види економічної влади:

Економічна влада володільців великих містоутворюючих підприємств, які забезпечують працею велику кількість людей та впливають на все і на всіх, в тому числі і тих, хто не працює на цих підприємствах. Наприклад, приватні підприємства олігарха Ахметова металургійні комбінати «Ілліча» та «Азовсталь» в місті Маріуполі;

Економічна влада, при якій ті хто пропонує чи виконує роботи на замовлення, знаходяться в залежності від споживача. Наприклад, приватне підприємство «Нова пошта» залежить від споживачів послуги по перевезенню;

Економічна влада, при якій ті хто дає роботу контролюють її виконання робітниками-виконавцями. Наприклад, будівельна компанія контролює виконання робіт підрядною організацією;

Економічна влада, яка своєю участю впливає на суспільні відносини. Наприклад, державна компанія НАК «Нафтогаз України» встановлює самостійно тарифи на споживання та транспортування газу;

Економічна влада великих підприємств, що не платять податки. Наприклад, великі торговельні об'єднання на своїй площі реєструють декілька малих підприємств або фізичних осіб-підприємців (ФОП), тим самим вони вклоняються від існуючих податків, якими обкладається діяльність таких великих підприємств, а сплачують податки у меншій кількості як вказані фізичні особи-

підприємці (ФОП). Ця частка податків стає невидимою для Державної Податкової Служби України, тобто це, так звана, тіньова економіка.

Економічна влада, яка використовується для утворення фіктивних «фірм-прокладок», через які прокачуються гроші за кордон. Сюди ж можна віднести і проведення процедур фіктивного банкрутства. Наприклад, «фірми-прокладки», або фіктивні фірми, які приймають участь в торгах на біржі, пропонують мінімальні ціни на виконання робіт чи товар чисто номінально, щоб не дати можливості прийняти участь у торгах іншим фірмам. При чому, все це робиться на відкритих торгах по системі «Прозорро».

Економічна влада незаконних бандитських формувань, нечистих на руку державних службовців, керівних структур, осіб депутатського корпусу, місцевих адміністрацій та інших структурних об'єднань, які можуть своїми рішеннями або впливом довести державне підприємство до банкрутства, а потім задешево його приватизувати, купивши практично за копійки або впливати, знов таки за гроші, на проведення відкритого конкурсу по купівлі-продажу державного майна. Яскравим прикладом такої приватизації є незаконна, можна сказати, безпрецедентна по своєму цинізму та зухвалості «приватизація» комбінату «Криворіжсталь» олігархом Ахметовим, коли комбінат був проданий на відкритому конкурсі, але по завідомо низчій ціні ніж його дійсна вартість, та повернення його у власність держави Україна рішенням Уряду Тимошенко. Як відомо, саме таким чином відбувалась практично вся

«прихватація» підприємств України у лихі дев'яності роки двадцятого століття.

1.5 Взаємозв'язок і взаємозалежність між політичною та економічною владами

Зараз, переглядаючи будь-яке політичне токшоу на телебаченні, обов'язково можна почути, що ті чи інші події в політиці країни на взаєм мають відіграватися на її економіці або взаємопов'язані між собою. Наприклад, економічні санкції накладені Євросоюзом та Америкою на компанії, які будують газопровід «Північних потоків 2», обов'язково відгукнуться на економіці Росії. Та що вже говорити, про вплив на економіку Росії санкцій, накладених на неї у зв'язку з військовою агресією на Сході України та анексією Криму. Зв'язок між політичною владою та економічною владою обов'язково присутній. Вони взаємопов'язані між собою предметом впливу та інтересами країн або одних і тих же людей. Матеріалізується цей предмет через розподіл впливу. Так, країни Євросоюзу здійснюють свій вплив на Росію, шляхом введення заборон на реалізацію товарів. Але, в той же час, купівля енергоносіїв з РФ продовжується. Це свідчить, що країни проводять такі санкції, які не йдуть в протиріччя та не приносять збитки її національним інтересам. Тобто, відбувається, так би мовити, перерозподіл економічної і політичної влади. При цьому, як політична так і економічна влада є самостійними видами влади, оскільки вони підкорюються своїм особливим законам розвитку та входять як самостійні підсистеми в єдину суспільну систему влади [25].

Необхідно назвати існуючі критерії відмінностей між економічною та політичною владами. Наприклад, за сферою дії та механізмами здійснення влади можна визначити, що політична влада – це вольові примусові дії, що здійснюються відносно людей, якими змушують людей виконувати закони буття і правові та побутові норми за якими існує суспільство, держава. Виконується це все за допомогою сили (наприклад, використання правоохоронних органів) та політичного авторитету держави. На відміну, економічна влада має в своїй основі власність на державні матеріальні блага, а також розподіл цих благ та виробництво продукції з метою регулювання вольових економічних стосунків між фізичними та юридичними особами [26; 133].

Досить згадати вислів: «Успішна економіка – успішна держава», щоб можна було сміливо стверджувати, що успішна держава означає проведення нею успішної економічної політики, яка свідомо вважається головним напрямом діяльності будь-якої держави. Тези-обіцянки про обов'язкове підвищення економічного розвитку можна побачити у передвиборчих програмах (можливо, це є рекламний хід!), будь-якої політичної партії на виборчих перегонах. Адже, якщо держава проводить успішну економічну політику, в якій зростає економіка, тобто рівень життя громадян, то таку державну економічну політику буде підтримувати все населення такої держави. Тільки не навпаки! Бо, в цьому випадку, авторитет влади, авторитет правлячої партійної коаліції у Верховній Раді, як основа їх політичної влади, безумовно буде падати. Тобто, економіка як об'єкт політичної діяльності – це основа політичної влади. За нею стоїть

могутність держави. Сильна держава, сильна своєю економікою, в румунні її політичної та економічної могутності. Зважаючи на вказане, можна дійти до висновку, що держава не має права відокремлюватись від управління економічними процесами в країні, – це стосується будь-якої держави, незалежно від характеру або ступеня, або масштабів її втручання в економічні процеси в країні [27].

Якщо можна розділити політичну та економічну політику, то відповідно можна виділити окремо їх суб'єктів. Слід зазначити, що їх різниця та взаємозв'язок проявляються в тому, що вони можуть існувати як окремо, так і співпадати. Наприклад, суб'єктами економічної політики є власники матеріальних благ, держава та політичні партії і громадські організації, які також, в деяких випадках, виступають самостійно як суб'єкти економіки або суб'єкти політики.

ТЕМА 2 ПУБЛІЧНА ВЛАДА ТА ЇЇ СКЛАДОВІ

Термін «публічна влада» пов'язується із діяльністю уряду та органів управління на національному, регіональному та місцевому рівнях, а також стосується дій фізичних та юридичних осіб при виконанні ними публічних функцій [28].

Взагалі то термін «публічний» безпосерньо тлумачать як «прилюдний», або ж його ще можна визначити, як «присутність» або «скупчення» народу, який стає свідком подій, або ж в присутності якого щось таке відбувається [134].

Так, А. Селіванов у своїй статті «Публічна влада і громадянин в умовах застосування судової адміністративної юрисдикції (проблеми теорії і практики)», опублікованій в журналі «Право України» стверджує: «Термін «публічність» є юридичною ознакою присутності держави у суспільних відносинах, що врегульовані позитивним правом, коли громадянини, сприймає Конституцію як Основний Закон України, та згоден передавати свої суб'єктивні права державі, які також можуть бути нею відчужені». Таким чином, він доходить висновку, що коли публічну владу розгляди під кутом Конституції України, то публічна влада має ознаки правосуб'єктності, які вона отримує безпосередньо від суверенітету народу [29; 30; 131].

Англійський дослідник Леслі А. Пал доводить, що для розв'язання однієї або декількох визначених проблем в суспільстві існує державна влада, яку від називає також публічною владою. Саме так він пояснює виникнення терміну «публічний» [135].

В Стародавньому Римі слово «publica» означало «державний» або «суспільний». В Римі була «res publica», тобто Рим за своїм політичним устроєм був республіканською державою. Її можна охарактеризувати як «суспільну» по управлінню. В ті часи держава була офіційним представником всіх і у всьому. Однак, будь-яка держава не може бути порівняна або ж ототожнюватися ні с державною владою, ні с публічною владою. Тому що публічна влада є формою провадження державної влади. Вони обидві носять суспільний характер. Вони не носять особистого характеру [128].

Радянські підходи до визначення поняття влади, які існували в Україні на той час, та які говорили про домінування державної влади над іншими, вже не відповідають вимогам сьогодення. Тоді політична та державна влади ототожнювалися з правлячою Комуністичною партією СРСР. Інших партій на той час в країні просто не існувало. Держава представляла собою будь-яку владу в країні. На сьогодні, з'явилися нові умови буття суспільства, тому питання про визначення та трактування влади необхідно розглядати інакше. Адже, визначення поняття «суспільної влади» має значно більше різних відтінків визначення ніж поняття «публічної влади» та поняття «державної влади» [31].

2.1 Поняття та види публічної влади

На думку Г. Атаманчука, громадський контроль за управлінською діяльністю органів публічної влади повинен забезпечити захист конституційних права, свобод та інтересів громадян. Адже, вважається, що доступ громадян до обрання в органи публічної влади, а також доступ до питань про участь в управлінні та здійсненні, через суд, контролю за дотриманням суспільних інтересів, доводить тезу про безумовну публічність влади [127].

Однак, теза про те, що у публічних справах рішення приймаються тільки тому, що вони мають вплив на економіку, політику та соціальне положення, та саме цим сприяють існуванню публічної влади, не відповідає дійсності [32; 133].

Конституційна система владних відносин, яка склалася в Україні за роки незалежності (з 1991 року по теперішній час) розповсюджена на всі сфери життєдіяльності суспільства. Для характеристики цієї системи в науці користуються терміном «публічна влада». При цьому, ніхто навіть не замислюється над тим, що, дотепер, не існує єдиного визначення цього терміну, не має єдиної думки щодо змісту, обсягу та єдиного розуміння, що буде влаштовувати всіх науковців [33].

Наприклад, О. Сушинський ставить фундаментом такої влади повсякденний контроль, який здійснюється шляхом захисту осіб, тобто шляхом виконання своїх публічних владних повноважень суб'єктами влади [34; 123].

Статтею 5 Конституція України визначає народ як джерело влади. Крім того, вказується, що народ - це носій державного суверенітету. Зважаючи на Конституцію України, Погорілко В.Ф. доходить висновку, що публічна влада є не чим іншим, як суспільно-політичною владою. Тому що, термін «народовладдя» або ж «влада народу» є схожим з терміном «публічна влада» [35; 30].

О. Іванець визначає публічну владу як вольове відношення між людьми з приводу організації їхньої сумісної діяльності, на основі їх спільного інтересу [35].

Таким чином, використання примусу у владних відношеннях є нормою. Влада також в якості основи публічної влади, всебічно використовує матеріальні та моральні відносини між людьми, особливо, коли такі відносини носять впливовий характер. На думку В. Лісничого, політичне життя держави, організація якого залежить

від державного апарату, використання примусу та права законодавчої ініціативи у відношеннях держави з населенням, тобто організація її політичного життя – є обов'язковими складовими публічної влади [122].

На підтвердження попередніх визначень публічної влади можна сказати, що така влада не поширюється на все населення держави, вона не здійснюється від імені всього народу, вона не може бути визнана публічною. Тому що виникає вона тільки на відповідній території, та визнавати її повинні тільки ті, хто проживає на цій території. Тобто, кровне споріднення чи національна приналежність для такої влади не мають значення. В цьому випадку важливо, щоб вони проживали на підвладній території. А тому, суб'єктами такої влади є – народ, який проживає на даній території та на який розповсюджується така влада, а також населення (публіка) цієї територіальної громади, в тому числі іноземці [36].

Таким чином, можливість, здатність та право використання свого авторитету чи силового впливу на суспільне життя органів державного апарату, органів місцевого самоврядування та різноманітних суспільних організацій – це основні складові публічної влади [137].

Публічна влада – це влада, яку складають вольові відносини між людьми з приводу організації їхньої сумісної діяльності, але яка не збігається з населенням країни; – це влада яка вироблена на основі спільного інтересу всього населення окремої території, яка виділена з суспільства [37; 138].

Стаття 6 Конституції України виділяє в системі права України три підсистеми публічної влади: законодавчу, виконавчу і судову. В демократичному суспільстві кожна із них для виконання відповідних функцій має свої державні органи та свою структуру [30].

Теорія держави і права доводить існування в теорії права системи «стримувань» та «противаг», за допомогою якої створюється та існує механізм взаємодії між гілками публічної влади, а також механізм взаємних обмежень, пов'язаних з нею [38].

Вона має дві сторони. По-перше, вона сприяє взаємодії різних органів влади, по-друге, в разі виникнення конфліктних ситуацій, вона дозволяє вирішувати їх шляхом проведення переговорів, заключення угод і досягнення компромісів між сторонами.

Відповідно до Конституції України від 28 червня 1996 року в Україні існують такі види публічної влади:

1) влада народу – здійснення народовладдя через проведення демократичних виборів та організацію всеукраїнського референдуму. Так, Верховною Радою України 26 січня 2021 року прийнято Закон України «Про народовладдя через всеукраїнський референдум», щоб підтвердити наявність в Україні правових засад до вирішення важливих для країни питань через проведення всеукраїнського референдуму [39];

державна влада поділяється на: законодавчу, виконавчу, судову. Кожна з них є врівноваженими гілками та представляє систему органів. Влада в державі має залишитися незалежною, цілісною та єдиною, не зважаючи на політику, яку проводять правляча партія та Президент України. Такий розподіл проводиться з

метою збалансування державних та владних повноважень різних гілок влади за принципом компетентності, встановлення контролю, недопущення переходу та зосередження владних повноважень. Таким чином виражається політична форма народовладдя;

Місцева публічна влада. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року частиною 1 статті 2 визначає: «Місцеве самоврядування в Україні – це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України» [40].

2.2 Форми та ознаки публічної влади

Таким чином, в Україні публічна влада існує у трьох формах:

- 1) державна влада, яка здійснюється на усій території України;
- 2) державна влада, яка здійснюється на території Автономної республіки Крим – республіканська державна влада;
- 3) місцеве самоврядування – це публічна влада, яка здійснюється на місцевому рівні (муніципальна влада) [41].

Але після анексії Росією Автономної Республіки Крим, фактично в Україні публічна влада існує у двох основних формах: 1) державна влада; 2) місцеве самоврядування (муніципальна влада) [41, 139].

Ярмиш О.М. та Серьогін В.О. виділяють такі основні спільні для обох форм ознаки, які: 1) використовують для функціонування відповідні правові форми; 2) використовують примусові засоби; 3) становлять загальнодержавні та місцеві податки та збори; 4) мають право формувати свій бюджет; 5) здійснюють свою діяльність через публічні інститути; 6) свою діяльність базують на законах України; 7) діяльність спрямована на виконання потреб населення; 8) розповсюджена на всіх осіб, які проживають в країні або на відповідній території країни; 9) апарат владних органів функціонує безперервно; 10) апарат владних органів відокремлений від населення [140].

Кравчук М.В. характеризує публічну владу доповнює її таким ознаками: 1) наділена суверенітетом і правотворчістю; 2) носить публічний характер; 3) виражає волю всіх верств населення країни; 4) здійснює вплив на організацію політичних відносин та інститутів; 5) володіє виключним правом верховенства на обов'язковість виконання її рішень для всякої іншої влади [125].

Продовжуючи дослідження ознак публічної влади згадаємо про її офіційність. Наприклад, Конституцією та Законами України обумовлюються дії Кабінету міністрів України (виконавча гілка влади), Верховної Ради України (законодавча гілка влади) та діяльність судів в Україні (судова гілка влади) [42].

Наступна ознака публічної влади стосується осіб які працюють у зазначених органах публічної влади. Вони забезпечуються фінансовими та матеріальними ресурсами, проходять відповідне навчання та фахову підготовку.

Також необхідно обов'язково згадати таку ознаку публічної влади як організаційна автономність. Кожен із суб'єктів публічної влади діє самостійно, має свою законодавчу та матеріальну базу, тобто вони є організаційно відокремлені один від одного.

2.3 Особливості публічної влади

В науці поки що не має єдиного підходу до визначення природи самої публічної влади. Її розглядають по різному. Іноді, публічну владу називають основною ознакою, що відрізняє державу від суспільного ладу. Не можна зіставляти її із суспільною владою. Досить розповсюджена думка, що поява публічної влади пов'язується з виникненням або появою перших держав, як суспільних об'єднань громадян [43].

Наразі існує необхідність проводити зміни базової природи управління, яка будується на принципах панування держави над людиною на більш лояльну та цивілізовану управлінську філософію, при якій, навпаки, вже держава працює на інтереси людини. Тому, Авер'янов В. вважає, що в цьому випадку, існує нагальна потреба проведення змін в ідеології публічної влади [141].

На сьогодні, існує досить багато форм реалізації публічної влади. Всі вони напряму пов'язані із механізмом держави, який об'єднує механізм державної влади, як такої, та безпосередньо суб'єктів публічної влади, на яких він розповсюджується. Зважаючи на те, що публічна влада має ознаку здійснення дій тільки в правовому полі, та на притаманні їй управлінські функції по організації та розпорядженні фінансовими та матеріальними

ресурсами держави, можна зробити висновок, що саме публічна влада безпосередньо здійснює управління державою [44].

Публічність влади як її ознака припускає, що будь яка влада, в тому числі і публічна влада, повинна бути визнана всім суспільством або його частиною. Обов'язковість рішень, юридична сила яких поширюється на учасників суспільних відносин, на суб'єктів влади, безпосередньо забезпечує публічність влади. У зв'язку з цим, можна згадати також принцип примусовості виконання рішень публічної влади через державний примус (кримінальний, кримінально-процесуальний, адміністративний примус). Тобто, суб'єкт, який ухиляється від належного виконання рішення, буде примушений до його виконання. Зокрема, у Кодексі адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року (статті 144-149) [45, 46].

Разом з тим, публічна влада має деякі особливості. Так, 1) вона діє тільки в межах відповідних суспільних відносин; 2) базується на примусі, а тому може силою здійснювати управління суспільством; 3) на будь якому етапі розвитку держави, в якій з'являється суспільство, обов'язково з'являється публічна влада; 4) публічна влада не може існувати окремо від соціуму, вона є соціальним явищем.

За допомогою публічної влади вирішуються питання державного значення, видаються відповідні розпорядження, які є обов'язковими до виконання. В разі невиконання цих розпоряджень у публічної влади є арсенал санкцій, за допомогою яких, центральний апарат може впливати на органи управління на місцях.

Іноді публічну владу порівнюють, по своєму впливу на життя народу, із державним суверенітетом народу. Адже, вплив публічної влади на соціальні процеси, що проходять в суспільстві, є неперевершеним. Спираючись на публічну владу, народ здійснює управління державою, управління усіма державними справами. Реалізація цілей публічної влади спирається на служіння народу України та побудову демократичної, правової, Європейської держави [47].

2.4 Державна влада як окремий вид публічної влади

Вчені не мають єдиної думки щодо поняття «державна влада». На наш погляд, державна влада – це її здатність підпорядковувати своїй волі волю населення держави, а також мати вплив на його поведінку. Крім того, вона є окремим видом публічної влади [48, 142].

Крім державної до публічної влади відносять також владу народу та місцеву або муніципальну владу (владу органів місцевого самоврядування) [49].

Ознаками державної влади є: 1) наявність державного суверенітету; 2) наявність правоохоронних органів; 3) наявність громадянства; 4) наявність апарату державного управління; 5) виконання дій, направлених на загальнонаціональні потреби; 6) здійснення дій, що носять загальнодержавний масштаб. Державна власність виступає в якості матеріальної основи державної влади. Державний бюджет є фінансовою основою державної влади [50, 66].

Державною є влада, що наділена пріорітетним правом або верховенством при здійсненні владних повноважень у себе в країні та у відносинах з іншими країнами. Таке її визначення є найбільш розповсюдженим.

2.5 Співвідношення державної та публічної влади

Вже неодноразово зазначалося – державна влада є видом публічної влади, вона носить публічний характер. А поняття «публічна влада» є ширшим від поняття «державна влада». Такий же публічний характер носить влада народу та муніципальна влада. В науці, відповіді на питання, яким чином співвідносяться ці види публічної влади, якою є їх правова природа, в чому різниця між ними дотепер не існує [51].

Тому, іноді, державними службовцями робиться помилка. Хоча, державна влада представляє собою один із видів публічної влади, вони вважають, що це аналогічні поняття. Таке бачення державної влади в підсумку приводить до теоретичних проблем [52; 143].

Деякі вчені іноді вказують також на особливий статус державної влади.

Щоб визначити різницю цих понять треба звернути увагу на ознаки державної влади. Так, вона здійснюється від імені суспільства, залишаючись при цьому одним із видів публічної влади.

Мельник А.Ф., Оболенський О.Ю. та Васіна А.Ю. дають визначення державній владі як правовому та політичному явищу, що

впливає на суспільство в державі, тобто на волю населення країни [53; 132].

Необхідно погодитись з В. Чиркіним, який вважає, що державна влада завжди заполітизована, але не кожна політична влада повинна бути державною владою [54; 128].

Совгіря О.В. та Шукліна Н.Г. пропонують говорити про державну владу як про окрему владу, а не вид публічної. При цьому, вони вказують: 1) в будь якій державі може існувати тільки одна влада – це державна; 2) вона приймає закони, які виконуються всіма жителями країни; 3) в державі існують механізми державного управління; 4) державний суверенітет є суттєвою ознакою такої влади; 5) вона характеризується повнотою, верховенством, матеріальною та фінансовою самостійністю [55; 144].

В державній владі суб'єктами виступають лише органи влади, а в публічній – все населення країни.

Як бачимо, різниця між владами проявляється в суб'єктному складі та вищезгаданих особливостях.

Проте вчені, до тепер не можуть дати конкретну відповідь по питанню природи співвідношення між собою всіх видів публічної влади.

2.6 Влада місцевого самоврядування та її особливості

Законом України «Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування» від 15 липня 1997 року в Україні ратифіковано Європейську хартію місцевого самоврядування, прийняту в м. Страсбург 15 жовтня 1985 року [56, 65].

Було розпочато процес децентралізації влади. Існуюча система самоврядування вже не може задовольняти потреби суспільства. Вона потребує змін [57].

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 року «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» була схвалена вказана Концепція [58].

Вона розглядає основні питання сьогодення: про напрями, строки створення ефективного місцевого самоврядування та організацію місцевої влади на відповідній території. Заплановані зміни передбачають значне економічне зростання. Додатково прийняті Закони України: «Про співробітництво територіальних громад» від 17 червня 2014 року [59]; «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5 лютого 2015 року [60].

У зв'язку з цим, думки вчених відносно самостійності влади органів місцевого самоврядування розійшлися. Так, одна частина вчених доводить, що процес децентралізації дає привід вважати таку владу різновидом державної влади. Адже, саме таке розуміння влади вказує, що в цьому випадку достатньо задіяти територіальні громади. Друга, навпаки, відносить місцеву самоврядну владу до

окремого інституту аублічної влади, тобто, як виду публічної влади [61; 145].

Ми підтримуємо другу думку, тому що така влада здійснюється на відповідній території, тобто носить локальний характер, та здійснюється в інтересах конкретних територіальних громад. Така влада не може бути різновидом державної влади, тому що держава представляє собою публічний простір [62].

Децентралізація громадянського суспільства дає можливість жителям здійснювати контроль місцевої влади за проведену нею роботу, а державі контролювати законність цих дій. При чому, йдеться: про взаємний зв'язок місцевої влади та населення; про надання послуг; про пряме народовладдя; про захист інтересів громади та інше.

Така адміністративна реформа повинна сформувати міцну місцеву владу. Як вже вказувалось, тепер всі матеріальні, фінансові та інші зобов'язання, що належали обласним радам, переходять на місця. Такий перерозподіл функцій повинен забезпечити повноцінний розвиток різних куточків України [146].

Владі місцевого самоврядування притаманні особливості: 1) носієм є територіальна громада; 2) джерелом є населення держави; 3) носить локальний характер, тобто розповсюджена на окремо взятій території держави; 4) створені органи влади діють від імені територіальної громади [63]; 5) матеріальну базу складає комунальна власність громади; 6) фінансовою базою є місцевий бюджет; 7) органи влади мають тісний зв'язок з місцевим населенням [64].

ТЕМА 3 СУБ'ЄКТИ ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ

Вивчення питання про публічну владу обов'язково призведе до виникнення ряду питань, пов'язаних із учасниками владних відносин. Наприклад, необхідно конкретно визначити: хто є носієм публічної влади, тобто назвати суб'єктів влади.

Кодекс адміністративного судочинства України (КАС) від 6 липня 2005 року у пункті 7 частині 1 статті 4 визначає: «Суб'єкт владних повноважень – орган державної влади (у тому числі без статусу юридичної особи), орган місцевого самоврядування, їх посадова чи службова особа, інший суб'єкт при здійсненні ними публічно-владних управлінських функцій на підставі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень, або наданні адміністративних послуг» [85].

Тобто, закон називає суб'єктів таких повноважень. Хоча, в юридичній літературі іноді зустрічається думка, що таке визначення є недосконалим. Не треба путати суб'єктів владних повноважень та учасників суспільних відносин. Останні не здійснюють владу. Треба чітко визначити чи присутній між учасниками адміністративний договір на делегування їм влади та інші дії згідно із підпунктами а-г, пункту 16, частини 1, статті 4 КАС.

Крім суб'єктів владних повноважень визначених у КАС, Конституція України від 28 червня 1996 року також називає таких представників публічної влади: «Органи законодавчої, виконавчої та судової влади» стаття 6; «Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадової особи» стаття 19; «Єдини

органом законодавчої влади в Україні є парламент – Верховна Рада України» стаття 75; «Кабінет Міністрів України є вищим органом у системі органів виконавчої влади» стаття 113; «Виконавчу владу в областях і районах, містах Києві та Севастополі здійснюють місцеві державні адміністрації» стаття 118; «Правосуддя в Україні здійснюють виключно суди» стаття 124; «Вища рада правосуддя» стаття 125 [30].

Пунктом 17 частини 1 статті 4 КАС України дає визначення публічній службі: «Діяльність на державних політичних посадах, у державних колегіальних органах, професійна діяльність суддів, прокурорів, військова служба, альтернативна (невійськова) служба, інша державна служба, патронатна служба в державних органах, служба в органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування» [85].

Особливим представником публічної влади, особливим центральним органом державного управління, виступає Національний банк України, який є центральним банком України (Стаття 2 Закону України «Про Національний банк України» від 20 травня 1999 року) [86].

В той же час, основною функцією Національного банку стаття 6 Закону називає: «Забезпечення стабільності грошової одиниці України». Крім того, він має ряд інших функцій: «Сприяє фінансовій стабільності, в тому числі стабільності банківської системи. Сприяє додержанню стійких темпів економічного зростання та підтримує економічну політику Кабінету Міністрів України» [86]. А тому, його слід визнати суб'єктом публічної влади [87].

Представником публічних інтересів громади називають місцеві органи. Так, стаття 1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року визначає: «Органи самоорганізації населення – представницькі органи, що створюються частиною жителів, які тимчасово або постійно проживають на відповідній території в межах села, селища, міста». Далі Закон наводить таке визначення: «Представницький орган місцевого самоврядування – виборний орган (рада), який складається з депутатів і відповідно до закону наділяється правом представляти інтереси територіальної громади і приймати від її імені рішення» [88].

Крім того, Основний Закон України, Конституція, від 28 червня 1996 року статтею 136 визначає: «Представницьким органом Автономної Республіки Крим є Верховна Рада Автономної Республіки Крим. Урядом Автономної Республіки Крим є Рада Міністрів Автономної Республіки Крим». В свою чергу, стаття 140 Конституції України вказує: «Органами місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст, є районні та обласні ради. Питання організації управління районами в містах належить до компетенції міських рад. Сільські, селищні, міські ради можуть дозволяти за ініціативою жителів створювати будинкові, вуличні, квартальні та інші органи самоорганізації населення».

Повноваження вказаних органів висвітлює стаття 143 Конституції України: «Органам місцевого самоврядування можуть надаватися законом окремі повноваження органів виконавчої влади. Органи місцевого самоврядування з питань здійснення ними

повноважень органів виконавчої влади підконтрольні відповідним органам виконавчої влади» [30].

До спеціальних органів, що здійснюють представницькі функції публічної влади відносять Фонд гарантування вкладників фізичних осіб. Так, стаття 1 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» 23 лютого 2012 року вказує, що Закон регулює: «Порядок виплати Фондом відшкодування за вкладами, а також відносини між Фондом, банками, Національним банком України, визначаються повноваження та функції Фонду щодо виведення неплатоспроможних банків з ринку і ліквідації банків». Стаття 3 Закону прямо вказує: «Фонд установою, що виконує спеціальні функції у сфері гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку і ліквідації банків».

А стаття 4 Закону називає: «Основним завданням Фонду є забезпечення функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку» [89].

Іноді трапляються випадки, коли держава використовує публічну владу, але діє не як суб'єкт приватного права. Наприклад, у випадках застосування Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» від 23 лютого 2012 року [89] або Закону України «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності» від 3 березня 1998 року, держава здійснює свій контроль над грошима населення, об'єктами власності, нерухомим або рухомим майном. При цьому, держава використовує адміністративні

приписи, а тому, по суті, така діяльність є адміністративною, і безперечно, має прояви публічної влади [90].

3.1 Суб'єкти владних повноважень, які уособлюють публічну владу в Україні

Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року в пункті 7 частині 1 статті 4 дає перелік суб'єктів владних повноважень. До них відносять: «Орган державної влади (у тому числі без статусу юридичної особи), орган місцевого самоврядування, їх посадова чи службова особа, інший суб'єкт при здійсненні ними публічно-владних управлінських функцій на підставі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень, або наданні адміністративних послуг» [85].

Таким чином, Кодекс дає перелік суб'єктів владних повноважень. Однак, він не є вичерпним. Оскільки, в деяких законодавчих актах України також вказані суб'єкти владних повноважень, на жаль, не передбачені цією нормою, але також можуть вступати в адміністративно-правові відносини. Так, наприклад, стаття 10 Закону України «Про Державну прикордонну службу України» від 3 квітня 2003 року, визначає: «Органи охорони державного кордону безпосередньо виконують поставлені перед Державною прикордонною службою України завдання щодо забезпечення недоторканості державного кордону України» [91].

Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року в пункті 13 частині 1 статті 19 наголошує: «Юрисдикція адміністративних судів поширюється на справи у публічно-правових

спорах, зокрема, спорах щодо оскарження рішень Національної комісії з реабілітації у правовідносинах, що виникли на підставі Закону України «Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років» [85; 92].

Частина 2 статті 3 Закону України «Про Збройні Сили України» від 6 грудня 1991 року зазначає: «Організаційно Збройні Сили України складаються з органів військового управління, з'єднань, військових частин, військових навчальних закладів, установ та організацій» [93].

На додачу Митний кодекс України від 13 березня 2012 року у пункті 34-1 частині 1 статті 4 визначає: «Митні органи – центральні органи виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, митниці та митні пости; визначають організаційно-правову форму, правовий статус й інших суб'єктів владних повноважень» [94].

Існує значна кількість професій, які за вказівкою держави, можуть здійснювати функції публічної влади, тобто вони за законом можуть бути частково делеговано їм від держави. Наприклад, нотаріуси (Закон України «Про нотаріат» від 2 вересня 1993 року) [95], адвокати (Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 року [96], арбітражні керуючі (Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14 травня 1992 року) [97], митні брокери (Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 2 березня 2015 року [98]; Наказ Міністерства фінансів України «Про діяльність митних брокерів» від

04.08.2015) [99], аудитори (Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21 грудня 2017 року) [100].

До цього переліку можна віднести також організації цих самоврядних професій: Аудиторська палата України (Рішення «Про Статут Аудиторської палати України» від 18 травня 2019 року № 1/11 [101], Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21 грудня 2017 року) [100], Нотаріальна палата (Закон України «Про нотаріат» від 2 вересня 1993 року [95], Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатів («Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 6 липня 2012 року [96].

Розгляд цивільно-правових відносин дає можливість стверджувати, Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року (ЦК) частиною 2 статті 2 вказує: «Учасниками цивільних відносин є: держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальні громади, іноземні держави та інші суб'єкти публічного права». А главами 9, 10, 11 статтями 167-176 ЦК України уточнює правові форми участі цих учасників [102].

Таким чином, реалізація суб'єктами своїх владних повноважень можлива не тільки через використання адміністративного, але й цивільного законодавства. Однак, в таких випадках, реалізація суб'єктом владних повноважень його публічних прав, проходить без використання публічного права. Зрозуміло, що на ці відносини дія адміністративних судів не поширюється. А тому, необхідно, перш за все, з'ясувати: «Які саме відносини необхідно розглянути: цивільно-правові або адміністративно-правові?» Тобто, з'ясувати: «Який суд буде в данному конкретному випадку розглядати цей спір

адміністративний чи цивільний?» Якщо адміністративний суд, то такі владні повноваження були реалізовані з використанням публічного права. А якщо цивільний суд, тоді ці владні повноваження не носять публічного характеру, а мають тільки цивільно-правовий характер [150].

3.2 Публічні адміністрації – виконання адміністративних функцій у публічній сфері

Розглядаючи походження поняття «публічне управління» слід зазначити, що визначення його значення, в багатьох випадках, залежить від багатьох факторів. Перш за все – це особливості правової системи держави, національні традиції, які існують в державі та точність або ж ідентичність перекладу. Термін «адміністрація» має коріння в римському праві та поширився в Європі у часи середньовіччя [75].

В країнах, які культивують прецедентне право, наприклад, США, Англія термін «публічна адміністрація» асоціюється з системою виконавчої влади або з органами управління публічними справами [76].

Право України, яке відноситься до Європейського права розділяє значення терміну «публічна адміністрація» на два види. Перший, – це конкретний орган публічної влади. Другий, – це сукупність органів публічної влади. При цьому, кожен адміністративний орган (наприклад, міська адміністрація) діє тільки на підставі принципів права та використовує відповідні норми права. Так, адміністрація будь-якої ради завжди: 1) діє на підставі Закону

України «Про місцеві державні адміністрації» від 9 квітня 1999 року [77]; 2) підконтрольна територіальній громаді; 3) передбачувана у своїй діяльності; 4) неприбуткова; 5) має ієрархічну вертикаль влади; б) має дотримуватися політичного нейтралітету.

В праві Європейського Союзу використовується другий варіант визначення поняття «публічної адміністрації», визначення в широкому сенсі, як сукупність органів публічної влади. Це може бути публічна служба, центральні уряди, регіональні органи, місцеві та інші орган публічної влади [78].

В праві України стаття 1 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» від 9 квітня 1999 року визначає, що «місцева державна адміністрація є місцевим органом виконавчої влади і входить до системи органів виконавчої влади» [77].

Однак, в межах європейської інтеграції України науковці визнають синонімами використання термінів «публічне адміністрування», «державне управління», «органи влади» та інші [79].

Звертаємо увагу, що поняття «публічна адміністрація» складається з двох слів [80].

Тому і значення їх треба пояснювати у такому ж сенсі, як разом так і у взаємозв'язку. Розвинені країни світу становляться все більш демократичними при розгляді багатьох питань, що виникають в суспільстві. Тим самим, вони виходять на інші щаблі розуміння публічного управління. Наприклад, через особливості національної культури, поведінки в суспільстві, у відношеннях до розгляду тих чи інших питань [81].

У них з'являється все більше пропозицій про відокремлення вирішення внутріполітичних питань від управлінських, тим більше, за допомогою публічного адміністрування.

В практичній діяльності питання управління ресурсами регіону, вирішення багатьох проблемних питань, які пов'язані з наданням послуг населенню, управління майном та фінансами територіальної громади та інші, вирішуються місцевими державними адміністраціями шляхом публічного адміністрування.

Виходячи з розподілу визначення терміну «публічна адміністрація» на два види та розглядаючи окремо кожне із складових цього поняття, можна зазначити, що поняття «адміністрація» має такіж самі підходи. Тобто, по перше, – це конкретний орган публічної влади, певна організація, що складається з організаційних структур та здійснює управлінські функції визначені у статуті [82].

По-друге, – це сукупність органів публічної влади, діяльність яких спрямована на реалізацію публічного інтересу, на підставі принципів права та використання відповідних норми права, а також через різних суб'єктів, різні органи на підставі їхніх статутів.

Новітні реалії буття України потребують визначення для публічної адміністрації нових пріоритетів, нових якостей, пов'язаних із новими методами управління. На сьогодні, зростають вимоги до адміністрацій, а конкретно, до здатності адміністрацій впливати на життєві ситуації, економічні та політичні процеси, що виникають в територіальних громадах за умов децентралізації.

За умови адаптації України до глобалізаційних світових процесів, зусилля публічних адміністрацій повинні бути спрямовані на досягнення політичних та стратегічних цілей. В зв'язку з цим необхідно згадати Угоду між Кабінетом Міністрів України та Організацією Економічного Співробітництва та Розвитку щодо привілеїв, імунітетів та пільг, наданих Організації (ОЕСР), яку було ратифіковано Законом України від 7 липня 1999 року [83].

ОЕСР має в своєму складі 34 країни. ОЕСР надає країнам-членам всіляку допомогу при обговоренні та визначенні напрямків розвитку своєї економіки, соціальної політики та соціального устрою.

До сфер діяльності публічних адміністрацій відносять такі сфери управління: 1) фінансово-економічне управління; 2) управління матеріально-технічними ресурсами; 3) управління підприємствами; 4) управління кадрами та інші.

Коли заходить мова про управління у фінансово-економічній сфері; про управління в господарській діяльності; про управління матеріально-технічними ресурсами; про управління кадровим та людським потенціалом; про управління охороною здоров'я; про управління спортом, культурою та освітою, то кажуть, що вони є сферами діяльності публічної адміністрації, завдяки яким визначається її сутність.

Створення або ліквідація, зміна структури органів адміністрації на підприємствах, в місцевих державних адміністраціях та інших владних організаціях, а також владні дії щодо керівників та

підлеглих осіб, складають внутрішню сферу діяльності публічної адміністрації.

Публічні адміністрації займаються також зовнішньою сферою діяльності, яка знаходиться поза зоною дії державного апарату, але на пряму залежить від нього.

Створення та видання локальних законодавчих актів, а також моніторинг їх виконання, займає вагоме місце в діяльності місцевих публічних адміністрацій. Проводиться величезний обсяг аналітичної роботи, проведення консультацій з різних питань роботи адміністративних органів. При цьому, надання адміністративних послуг зараз можна вважати однією із основних форм діяльності місцевих громад. Так, були створені центри надання адміністративних послуг (ЦНАП). Діяльність ЦНАП регулює Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації мережі та функціонування центрів надання адміністративних послуг, які надаються в електронній формі» від 3 листопада 2020 року [84].

Кількість адміністративних послуг які покладені на ЦНАПи постійно збільшується. Населення чекає якісних послуг, адже реформа децентралізації місцевих громад дає їм більше повноважень, наділяє їх матеріальними ресурсами але й збільшує їх відповідальність.

Публічна адміністрація в організаційному відношенні складається із суб'єктів, які наділені відповідними управлінськими функціями, які мають цільове призначення та правове забезпечення, мають свої органи та відповідні ресурси для виконання вказаних

функцій. До них можна віднести: державні адміністрації, які представляють собою не одну адміністрацію, а сукупність декількох різних адміністрацій; місцеві органи влади, які представляють територіальні громади, а також інші неурядові організації.

3.3 Публічне управління та публічне адміністрування

Модель організації влади та система управління повинні бути порівняні, мають відповідати одна одній. Від політичного режиму який існує в державі залежить ефективність механізмів державного управління [147].

Існуюча в країні влада повинна взаємодіяти з населенням держави. Щоб визначити ступінь цієї взаємодії необхідно визначити політичний режим, який існує в державі, адже політичний режим є тією зв'язуючою основою між державою та суспільством, владою і людьми [67].

Тобто, політичний режим – це цілий ряд державних методів та способів, які здійснюють правлячі в країні кола для виявлення своєї державної владної волі.

Публічне управління в такому виді як воно існувало – це управління, що наділене функціями планування, організації та контролю. На сьогодні, управління сприймається вченими, як практичне застосування засобів та способів для досягнення цілей управління. Перш за все, мета реформ публічного управління складається в підвищенні ефективності та якості управлінських послуг.

Поряд із законодавчою функцією та здійсненням правосуддя, держава використовує також публічне управління, як один із видів діяльності зі здійснення влади. За допомогою управління реалізуються виокнавчі та розпорядчі функції держави, які здійснюють управлінський вплив та втілюють в життя вимоги законодавства держави [68; 148].

В науковій літературі можна зустріти, на перший погляд, досить схожі терміни – публічне управління та публічне адміністрування, які досить міцно пов'язані із поняттям публічна влада, а тому необхідно з'ясувати співвіднесення цих термінів [69].

Публічна влада має за мету здійснення владних повноважень над суб'єктом влади. Суб'єктами публічної влади виступають населення, народ, сукупність абстрактних суб'єктів влади [70].

В той же час, публічне управління та публічне адміністрування здебільшого є апаратом забезпечення виконання волі цих суб'єктів.

Для здійснення публічної влади шляхом досягнення державницьких цілей використовується публічне управління, а тому, воно є ширшим поняттям від поняття публічного адміністрування. Публічне управління – це сукупність адміністративних та економічних способів управління, які дають можливість при прийнятті владних рішень більший вибір елементів досягнення цілей, тобто більше свободи в прийнятті управлінських владних рішень.

Термін «адміністрування» від латинського слова «administrare», означає «обслуговувати, управляти чи керувати». Відповідно через публічне адміністрування реалізуються управлінські функції управління, які визначаються в інструкціях, регламентах і

процедурах до виконання чогось. Через публічне адміністрування втілюються в життя накази або розпорядження владних органів публічного управління. Тобто, на цій підставі можна зробити висновок, що публічне адміністрування є елементом або ж обов'язковою часткою публічного управління [71; 148].

Згадуючи публічну владу, необхідно зазначити, що вона є одним із видів діяльності держави по здійсненню влади. При цьому, одним із інструментів її здійснення виступає публічне адміністрування [72].

Ознаками публічної влади є суверенітет, повнота, неподільність, верховенство, самостійність. Також публічна влада є незалежною від влади будь-якої організації або особи [73].

Публічне адміністрування характеризується своєю системністю в регулюванні соціальних відносин в державі. Воно забезпечує координацію та взаємодоповнення адміністративних та партнерських почав в регулюванні таких відносин.

На підтвердження наявності системи публічного адміністрування необхідно розглянути декілька функцій які їй притаманні. Так, через використання системи норм і законів, які встановлюють загальні правила поведінки суб'єктів публічного права, з'являється регулятивна функція [74].

Для формування загальнонаціональної ідеї, яка лежить в основі об'єднання суспільства, використовується ідеологічна функція. Через реалізацію підтримки провідних галузей держави, використовується функціональна функція. Для розподілу владних

повноважень через затвердження відповідних інститутів права, економіки та суспільства, реалізується інституційна функція [149]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

ДО ТЕМИ 1 ПОНЯТТЯ ВЛАДИ

1. Назвіть основні підходи до визначення поняття влада?
2. Що означає українське слово «влада»?
3. Про які дії згадують коли характеризують владу?
4. Що визначають як основну рису влади?
5. Які відношення відносять до владних?
6. Скільки сторін у влади якщо розглядати питання влади як соціальне явища?
7. Назвіть ці сторони?
8. Яким чином реалізується сутність влади?
9. Що складає сутність влади?
10. Назвіть основні ознаки для визначення влади?
11. Які рівні соціальної системи прийнято вирізняти в науці?
12. Де виникає влада?
13. Що загального в наукових визначеннях феномену влади?
14. Як по по структурі можна розділити соціальну владу?
15. Назвіть фактори які впливають на владу, докорінно змінюючи її концепцію?
16. Назвіть концепцію сучасної влади?
17. Назвіть основні складові які мають політика, політична діяльність, політичний світ?
18. Яким чином держава забезпечує єдність суспільства?
19. Дайте визначення політичної влади в Україні?
20. Яка влада ширша за своїм змістом: державна та політична?
21. Що є ключовими особливостями сучасної держави?
22. З чого складаються політичні правовідносини?
23. З чого складається апарат влади?
24. Назвіть види економічної влади?
25. Як пов'язані між собою політична та економічна влади?
26. Назвіть існуючі критерії відмінностей між економічною та політичною владами?
26. Чим є економіка як об'єкт політичної діяльності – це основа політичної влади?

ДО ТЕМИ 2 ПУБЛІЧНА ВЛАДА ТА ЇЇ СКЛАДОВІ

1. З чим пов'язується термін «публічна влада»?
2. Як безпосередньо тлумачать термін «публічний»?
3. Що в Стародавньому Римі означало слово «publica»?
4. Для характеристики якої системи в науці користуються терміном «публічна влада»?
5. Як Конституція України визначає народ?
6. Що використовує влада в якості основи публічної влади?
7. Назвіть основні складові публічної влади?
8. Дайте визначення публічній владі?
9. Назвіть підсистеми публічної влади які виділяє Конституції України в системі права України?
10. Назвіть види публічної влади відповідно до Конституції України?
11. Який Закон України доводить наявність влади народу в Україні?
12. Як поділяється державна влада?
13. Який Закон України доводить наявність місцевої публічної влади?
14. В яких формах існує в Україні публічна влада?
15. Які виділяють основні спільні для всіх форм ознаки?
16. Що припускає публічність влади як її ознака?
17. Які особливості має публічна влада?
18. Дайте визначення державній владі?
19. Назвіть ознаки державної влади?
20. Що дає жителям децентралізація громадянського суспільства?
21. Які особливості притаманні владі місцевого самоврядування?

ДО ТЕМИ 3 СУБ'ЄКТИ ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ

1. Хто є носієм публічної влади, тобто назвіть суб'єктів влади?
2. Як Кодекс адміністративного судочинства України (КАС) визначає суб'єкт владних повноважень?
3. Яких представників публічної влади називає Конституція України?
4. Який орган виступає особливим представником публічної влади, особливим центральним органом державного управління?
5. Кого називають представником публічних інтересів громади?
6. Дайте перелік суб'єктів владних повноважень згідно Кодексу адміністративного судочинства України?

7. Назвіть професії, які за вказівкою держави, можуть здійснювати функції публічної влади, тобто вони за законом можуть бути частково делеговано їм від держави?
8. Які сфери управління відносять до сфер діяльності публічних адміністрацій?
9. З яких суб'єктів складається публічна адміністрація в організаційному відношенні?
10. Від чого залежить ефективність механізмів державного управління?
11. Що таке політичний режим?
12. Чим характеризується публічне адміністрування?

АЛФАВІТНО-ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЗЧИК

Арсенал санкцій, 33

Адміністративна реформа, 37

Адміністративні приписи, 41

Влада, 6

Виконавча влада, 7

Вольовий контекст, 8

Воля особи, 8

Вольові відношення, 10

Види влади, 11

Види соціальної влади, 11

Владу політичних партій, 12

Влада, 13

Види економічної влади, 18

Використання примусу у владних відношеннях, 27

Влада народу, 28

Виконання делегованих повноважень, 38

Громадський контроль, 25

Державні органи, 6

Державна влада, 15

Державна влада, 29

Державний примус, 32

Державна власність, 34

Державний бюджет, 34
Державний суверенітет, 35
Децентралізація громадянського суспільства, 37

Законодавча влада, 7
Зусилля публічних адміністрацій, 47

Економічна влада, 18
Економічний характер влади, 18
Економіка як об'єкт політичної діяльності, 23

Керівники різного рівня, 6
Контрольна влада, 7
Концепція влади сьогодення, 13
Керівний апарат публічної влади, 17
Критерії відмінностей, 22
Конституційна система владних відносин, 26

Місцева публічна влада, 29
Модель організації влади, 49

Надання адміністративних послуг, 49

Органи управління, 6
Органи управління, 6
Основні ознаки, 10
Об'єктом політичних відносин, 16
Ознаки правосуб'єктності, 24
Організаційна автономність, 31
Ознаками державної влади, 33
Особливий статус державної влади, 34
Ознаки державної влади, 34
Орган державної влади, 38
Орган місцевого самоврядування, 38
Органи місцевого самоврядування, 40

Панування над людьми, 6
Політичний розвиток, 8
Політична діяльність суспільства, 8

Підкорення авторитету керівника, 8
Психологічні факти, 9
Політична влада, 12
Перехід на інший вимір влади, 13
Політика, 14
Політична діяльність, 14
Політичний світ, 14
Політична влада держави, 14
Політична влада, 15
Проведення економічних та інших реформ, 15
Політичний характер, 15
Політичні правовідносини, 16
Публічна влада, 28
Підсистеми публічної влади, 28
Публічність влади, 32
Процес децентралізації влади, 36
Пряме народовладдя, 37
Представників публічної влади, 38
Представницькі функції публічної влади, 40
Поняття «публічна адміністрація», 46
Публічні адміністрації, 48
Публічна адміністрація, 49
Політичний режим, 50
Публічне управління, 50
Публічне адміністрування, 51

Реформа децентралізації місцевих громад, 49

Судова влада, 7
Сутність влади, 9
Соціальної системи, 10
Сучасна психологія людей, 13
Сутність влади, 18
Сутність владних відносин, 18
Суб'єктів таких повноважень, 38
Суб'єкт приватного права, 41
Суб'єкти владних повноважень, 42
Сфер діяльності публічних адміністрацій, 48
Система управління, 49

Управлінські рішення, 16

Управління економічними процесами, 23

Феномен любого виду влади, 11

Формою провадження державної влади, 25

Централізація і концентрація політичної влади, 16

Центри надання адміністративних послуг, 49

Шляхом публічного адміністрування, 47

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/DeBu_2008_1_69.pdf)

[bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/DeBu_2008_1_69.pdf](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/DeBu_2008_1_69.pdf)

2. [https://arm.naiu.kiev.ua/books/politolog\(2018-11-14\)/lec/lec3.html](https://arm.naiu.kiev.ua/books/politolog(2018-11-14)/lec/lec3.html)

3. https://arm.naiu.kiev.ua/books/spou_2019/info/lec2.html

4. [http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/32457/1/Цимбалюк I.B ЕАМ-21.pdf](http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/32457/1/Цимбалюк%20I.B%20ЕАМ-21.pdf)

5. https://studopedia.ru/15_71628_osnovni-oznaki-vladizagalni-risi-derzhavnoi-vladi.html

6. <https://lawbook.online/page/tgp1/ist/ist-16--idz-ax238--nf-11.html>

7. <http://tnu.edu.ua/sites/default/files/normativbasa/paleksait.pdf>

8. <https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/12142>

9. <https://mydisser.com/en/catalog/view/386/823/11648.html>

10.

https://chtyvo.org.ua/authors/Kravtsiv_Oleh/Ideia_podilu_vlady_v_ukrainskii_polityko-pravovii_dumtsi_KhIKh_-_poch_KhKhI_st/

11. <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/dissertation/1708/arefkravtsiv1.pdf>

12. <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/1461>

13. [https://arm.naiu.kiev.ua/books/politolog\(2018-11-14\)/lec/lec2.html](https://arm.naiu.kiev.ua/books/politolog(2018-11-14)/lec/lec2.html)

14. <https://core.ac.uk/download/pdf/48403869.pdf>

15. <http://tnu.edu.ua/sites/default/files/normativbasa/paleksait.pdf>

16. <https://lawbook.online/page/tgp1/ist/ist-16--idz-ax238--nf-11.html>

17. <http://tnu.edu.ua/sites/default/files/normativbasa/paleksait.pdf>

18. <https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Yak-pysaty-pro-mistsevu-vladu.pdf>

19.

<https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/dissertation/1739/dysertaciyanazdobuttyanaukovogostupenyakandydatayurydychnyh nauk stahurabi.pdf>

20. <https://mydocx.ru/11-75853.html>
21. <https://lawbook.online/page/tgp1/ist/ist-16--idz-ax238--nf-11.html>
22. <https://www.skaz.com.ua/literatura/17841/index.html?page=17>
23. <https://lawbook.online/page/tgp1/ist/ist-16--idz-ax238--nf-11.html>
24. <https://regulation.gov.ua/documents/id245127>
25. <https://ua-referat.com/uploaded/programni-zasobi-rozpiznavannya-ruhomogo-obyekta-dlya-sistem-v/index2.html>
26. https://www.law.univ.kiev.ua/images/stories/Lit/kaf_admin/2.docx
27. <https://core.ac.uk/download/pdf/324221809.pdf>
28. <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-06/Dryemov-d3082.pdf>
29. http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/44749/2/2017n884_Kovalchuk_S-The_problem_of_defining_47-51.pdf
30. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України від 28 червня 1996 року (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141) Документ 254к/96-ВР, чинний, поточна редакція — Редакція від 01.01.2020, підстава - 27-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
31. http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybniky/be64c885-a40c-4394-ac11-0d39e0aec3f0.pdf
32. <https://www.prostir.ua/?focus=dialoh-stvoryuje-vzajemodiyu-kventin-oliver-pro-zmistovni-publichni-konsultatsiji>
33. <https://www.shag.com.ua/s-o-teleshun-doktor-politichnih-nauk-profesor-m-i-hileko.html?page=2>
34. https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/28351/1/Denisov_bakalavr.pdf
35. https://arm.nai.au.kiev.ua/books/konst_pu/rozdil/rozdil7.html
36. <https://lawbook.online/page/tgp1/ist/ist-16--idz-ax238--nf-11.html>
37. https://uk.wikipedia.org/wiki/Публічна_влада
38. <https://samoorg.com.ua/zakonodatelstvo/zakon-ukrayini-pro-mistseve-samovryaduvannya-v-ukrayini-vityagi/>
39. Закон України від 26 січня 2021 року «Про народовладдя через всеукраїнський референдум» // Інформаційне управління Апарату Верховної Ради України, Опубліковано 26 січня 2021, о 15:15 // <https://www.rada.gov.ua/news/Povidomlennya/202047.html>
40. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170) (Документ 280/97-ВР, чинний, поточна редакція — Редакція від 13.02.2021, підстава - 1116-IX) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
41. https://uk.wikipedia.org/wiki/Публічна_влада
42. https://uk.wikipedia.org/wiki/Місьцеве_самоврядування_в_Україні
43. <http://publchna-vlada-kursova.wildzebrasport.ru/>
44. <https://racurs.ua/b89-publichna-vlada-yak-kriteriy-administrativnoyi-urisdikciyi.html>
45. <https://racurs.ua/ua/b89-publichna-vlada-yak-kriteriy-administrativnoyi-urisdikciyi.html>

46. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року № 2747-IV (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 35-36, № 37, ст.446) Документ 2747-IV, чинний, поточна редакція – Редакція від 15.08.2020, підстава - 808-IX (Остання подія – Редакція, відбудеться 01.07.2021, підстава - 738-IX. Подивитися в історії?)
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
47. <https://govinfolibrary.files.wordpress.com/2019/05/gromadska-dumka-e28496-7-172.doc>
48. https://uk.wikipedia.org/wiki/Публічна_влада
49. https://yurist-online.com/ukr/uslugi/yuristam/literatura/dergh_bud/08.php
50. https://uk.wikipedia.org/wiki/Державна_влада
51. http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/44749/2/2017n884_Kovalchuk_S-The_problem_of_defining_47-51.pdf
52. <http://tnu.edu.ua/sites/default/files/normativbasa/paleksait.pdf>
53. https://uk.wikipedia.org/wiki/Державна_влада
54. http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybniky/be64c885-a40c-4394-ac11-0d39e0aec3f0.pdf
55. http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/DeBu_2008_1_69.pdf
56. Закон України «Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування» від 15 липня 1997 року N 452/97-ВР (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, N 38, ст.249) Документ 452/97-ВР, чинний, поточна редакція – Прийняття від 15.07.1997 (Остання подія – Набрання чинності, відбулась 29.07.1997. Подивитися в історії?)
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/452/97-%D0%B2%D1%80#Text>
57. http://academy.gov.ua/doc/koment-inter_prezident/2014/koment_iner_prezident_2014_05_16_1.pdf
58. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» від 1 квітня 2014 р. № 333-р Документ 333-2014-р, чинний, поточна редакція – Прийняття від 01.04.2014
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text>
59. Закон України «Про співробітництво територіальних громад» від 17 червня 2014 року № 1508-VII (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 34, ст.1167) Документ 1508-VII, чинний, поточна редакція – Прийняття від 17.06.2014 (Остання подія – Набрання чинності, відбулась 24.07.2014. Подивитися в історії?)
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text>
60. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5 лютого 2015 року № 157-VIII (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 13, ст.91) Документ 157-VIII, чинний, поточна редакція – Редакція від 14.05.2020, підстава - 562-IX
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>
61. <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/436/25.08.2019.pdf>

62. <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-05/2019.pdf>
63. <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/81/Miscevesamovryaduvannya.pdf>
64. https://uk.wikipedia.org/wiki/Місцеве_самоврядування_в_Україні
65. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 року, м. Страсбург, Документ 994_036, чинний, поточна редакція – Редакція від 16.11.2009, підстава - [994_946](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text)
- https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text
66. Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України» від 17 вересня 2020 року № 907-IX Документ 907-IX, чинний, поточна редакція – Прийняття від 17.09.2020 (Остання подія – Набрання чинності, відбулась 14.10.2020. [Подивитися в історії?](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/907-IX#Text))
- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/907-IX#Text>
67. https://eprints.kname.edu.ua/35679/1/Конспект_лекцій_ПА.pdf
68. <https://lawbook.online/page/tgp1/ist/ist-16--idz-ax238--nf-11.html>
69. http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/11784/1/48_18Ukr_nac_ideya.pdf
70. https://uk.wikipedia.org/wiki/Публічна_влада
71. <https://fs01.vseosvita.ua/010040cm-b585.pdf>
72. https://uk.wikipedia.org/wiki/Державна_влада
73. http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Mater_konf_NADU/cd2037c0-71c9-458f-aad6-946f6e8488c8.pdf
74. https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/dissertation/1739/dysertaciyanazdobuttyanauk_ovogostupenyakandydatayurydychnyh nauk stahurabi.pdf
75. http://institute.sivertraining.org.ua/biblioteka/vukonav4a_vlada.pdf
76. <https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/court-document/30699627/>
77. Закон України «Про місцеві державні адміністрації від 9 квітня 1999 року № 586-XIV (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 20-21, ст.190) (Документ 586 – XIV, чинний, поточна редакція – Редакція від 06.12.2020, підстава – 1009- IX);
- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>
78. https://www.law.univ.kiev.ua/images/stories/Lit/kaf_admin/7.docx
79. <https://www.president.gov.ua/documents/586-xiv-709>
80. https://studopedia.su/10_65279_pitannya--printsipi-funktsii-ta-kompetentsiya-organiv-publichnoi-vladi.html
81. <https://zn.ua/ukr/science/nacionalna-rada-z-nauki-ta-tehnologiy-organ-gromadi-chi-vladi-.html>
82. <https://core.ac.uk/download/pdf/161834033.pdf>
83. Угода між Кабінетом Міністрів України та Організацією Економічного Співробітництва та Розвитку щодо привілеїв, імунітетів та пільг, наданих Організації (Угоду ратифіковано Законом N 850-XIV (850-14) від 07.07.99) Документ 994_010, чинний, поточна редакція — Ратифікація від 07.07.1999, підстава - [850-XIV](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_010#Text)
- https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_010#Text

84. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації мережі та функціонування центрів надання адміністративних послуг та удосконалення доступу до адміністративних послуг, які надаються в електронній формі» від 3 листопада 2020 року № 943 –IX (Документ 943 –IX чинний, поточна редакція – Прийнятий від 03.11.2020)

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/943-IX//Text>

85. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року № 2747-IV (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 35-36, № 37, ст.446) Документ 2747-IV, чинний, поточна редакція – Редакція від 15.08.2020, підстава - 808-IX (Остання подія – Редакція, відбудеться 01.07.2021, підстава - 738-IX. Подивитися в історії?)

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>

86. Закон України «Про Національний банк України» від 20 травня 1999 року № 679-XIV (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 29, ст.238)

Документ 679-XIV, чинний, поточна редакція – Редакція від 01.01.2021, підстава - 1052-IX (Остання подія – Редакція, відбудеться 01.07.2021, підстава - 738-IX. Подивитися в історії?)

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>

87. http://academy.gov.ua/doc/koment-inter_prezident/2014/koment_iner_prezident_2014_05_16_1.pdf

88. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170)

Документ 280/97-ВР, чинний, поточна редакція — Редакція від 13.02.2021, підстава - 1116-IX

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

89. Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» від 23 лютого 2012 року № 4452-VI (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 50, ст.564) Документ 4452-VI, чинний, поточна редакція — Редакція від 16.08.2020, підстава - 738-IX

(Остання подія — Редакція, відбудеться 01.07.2021, підстава - 738-IX. Подивитися в історії?)

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text>

90. Закон України «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності» від 3 березня 1998 року № 147/98-ВР (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 34, ст.228) Документ 147/98-ВР, чинний, поточна редакція — Редакція від 04.06.2017, підстава - 1999-VIII

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/147/98-%D0%B2%D1%80#Text>

91. Закон України «Про Державну прикордонну службу України» від 3 квітня 2003 року № 661-IV (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 27, ст. 208) Документ 661-IV, чинний, поточна редакція – Редакція від 01.01.2021, підстава - 1052-IX

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text4>

92. Закон України «Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років» від 17 квітня 1991 року

№ 962-ХІІ (Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1991, № 22, ст.262) *{Назва Закону в редакції Закону № 2325-VIII від 13.03.2018}* Документ 962-ХІІ, чинний, поточна редакція – Редакція від 11.09.2020, підстава - [113-IX](#)

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-12#Text>

93. Закон України «Про Збройні Сили України» від 6 грудня 1991 року № 1934-ХІІ (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 9, ст.108)

Документ 1934-ХІІ, чинний, поточна редакція — Редакція від 24.10.2020, підстава - [912-IX](#)

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>

94. Митний кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495-VI (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 44-45, № 46-47, № 48, ст.552)

Документ 4495-VI, чинний, поточна редакція — Редакція від 01.01.2021, підстава - [1796-VIII](#)

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>

95. Закон України «Про нотаріат» від 2 вересня 1993 року № 3425-ХІІ (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 39, ст.383) № 3425-ХІІ

Документ 3425-ХІІ, чинний, поточна редакція — Редакція від 01.12.2020, підстава - [199-IX](#)

(Остання подія – Редакція, відбудеться пізніше, підстава - [2147a-VIII](#). [Подивитися в історії?](#))

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>

96. Про адвокатуру та адвокатську діяльність від 5 липня 2012 року № 5076-VI

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 27, ст.282)

Документ 5076-VI, чинний, поточна редакція — Редакція від 03.07.2020, підстава - [720-IX](#)

(Остання подія – Редакція, відбудеться 16.07.2021, підстава - [2704-VIII](#). [Подивитися в історії?](#))

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>

97. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14 травня 1992 року № 2343-ХІІ

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 31, ст.440)

Документ 2343-ХІІ, втратив чинність, поточна редакція — Втрата чинності від 21.10.2019, підстава - [2597-VIII](#)

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12#Text>

98. Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 2 березня 2015 року № 222-VIII (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 23, ст.158) Документ 222-VIII, чинний, поточна редакція —

Редакція від 25.01.2021, підстава - [931-IX](#) (Остання подія – Редакція, відбудеться 01.07.2021, підстава - [738-IX](#). [Подивитися в історії?](#))

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>

99. Наказ Міністерства фінансів України «Про діяльність митних брокерів» від 04.08.2015 Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27 серпня 2015 р. за № 1036/27481 (Документ z1036-15, чинний, поточна редакція – Редакція від 22.02.2019, підстава - [z0070-19](#))

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1036-15#Text>

100. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21 грудня 2017 року № 2258-VIII (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 9, ст.50) (Документ 2258-VIII, чинний, поточна редакція – Редакція від 01.07.2020, підстава - 79-IX) (Остання подія – Редакція, відбудеться 01.07.2021, підстава - 738-IX. Подивитися в історії?)

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>

101. Рішення «Про Статут Аудиторської палати України» від 18.05.2019 № 1/11 прийняте на 3'їзд аудиторів України Документ v1_11230-19, поточна редакція — Прийняття від 18.05.2019

https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1_11230-19#Text

102. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356) Документ 435-IV, чинний, поточна редакція — Редакція від 01.01.2021, підстава - 942-IX (Остання подія — Редакція, відбудеться 01.07.2021, підстава - 552-IX, 738-IX. Подивитися в історії?)

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

103. Розпорядження Голови Верховної Ради України «Про затвердження Положення про Апарат Верховної Ради України» від 25 серпня 2011 р № 769 (Документ 769/11-РГ, поточна редакція — Редакція від 12.06.2020, підстава - 218/20-РГ)

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/769/11-%D1%80%D0%B3#Text>

104. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 27 лютого 2014 року № 794-VII (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 13, ст.222) (Документ 794-VII, чинний, поточна редакція – Редакція від 01.01.2021, підстава - 1052-IX) (Остання подія — Редакція, відбудеться 16.07.2021, підстава - 2704-VIII. Подивитися в історії?)

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>

105. http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2007_07_09/T990679.html

106. Наказ Міністерства освіти і науки України № 1188 від 24 вересня 2020 року «Про затвердження рішень Атестаційної колегії Міністерства» від 24 вересня 2020 року та внесення змін до наказів Міністерства освіти і науки України

<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-rishen-atestacijnoyi-kolegiyi-ministerstva-vid-24-veresnya-2020-roku>

107. Положення «Про конкурсну комісію з проведення конкурсу на зайняття вакантних посад у Національному антикорупційному бюро України» Затверджено Наказом Директора Національного антикорупційного бюро України від 15 травня 2015 року № 4-н зі змінами згідно з Наказом №132 «Про внесення змін до наказу Директора Національного бюро від 22 травня 2015 року» № 6-н від 15.12.2020

<https://nabu.gov.ua/konkursna-komisiya>

108. Постанова Кабінету міністрів України від 22 лютого 1992 р. N 83 «Про затвердження Положення про медико-соціальну експертизу і Положення про індивідуальну програму реабілітації та адаптації інваліда» (Документ 83-92-

п, втратив чинність, поточна редакція — Втрата чинності від 18.12.2009, підстава - 1317-2009-п)

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/83-92-%D0%BF#Text>

109. Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» від 6 жовтня 2005 року № 2961-IV {Назва Закону із змінами, внесеними згідно із Законом № 2249-VIII від 19.12.2017} (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, № 2-3, ст.36) (Документ 2961-IV, чинний, поточна редакція — Редакція від 31.12.2020, підстава - 1053-IX)

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text>

110. Положення «Про медико-соціальну експертизу», затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 03 грудня 2009 року № 1317).

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1317-2009-%D0%BF#Text>

111. Рада Національного банку // <https://bank.gov.ua/ua/about/council>

«WikiLegalAid» довідково-інформаційна платформа правових консультацій // <https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php>

112. Рішення Ради національного банку України від 10.07.2020 № 21-рд «Про Регламент Ради Національного банку України» Документ vr021500-20, чинний, поточна редакція — Прийняття від 10.07.2020

https://bank.gov.ua/ua/legislation/Decision_10072020_21-rd

113. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 30 липня 2012 року № 577 «Про затвердження форм первинної облікової документації, що використовується в медико-соціальних експертних комісіях»

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1504-12#Text>

114. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5 лютого 2015 року № 157-VIII (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 13, ст.91) Документ 157-VIII, чинний, поточна редакція — Редакція від 14.05.2020, підстава - 562-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>

115. Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 7 червня 2001 року № 2493-III (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 33, ст. 175) Документ 2493-III, чинний, поточна редакція — Редакція від 15.01.2021, підстава - 1086-IX (Остання подія — Редакція, відбудеться 16.07.2021, підстава - 2704-VIII. Подивитися в історії?)

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>

116. http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybniky/f99a9616-33f6-408c-b0a7-08ca4feb371f.pdf

117. <https://cedem.org.ua/library/pro-poryadok-vysvitlennya-diyalnosti-organiv-derzhavnoyi-vlady-ta-organiv-mistsevogo-samovryaduvannya-v-ukrayini-zasobamy-masovoyi-informatsiyi/>

118. <http://kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2008-1/doc/4/10.pdf>

I.M. Мінаєва

119. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. і гол. ред. В.П. Бусел. – Ірпінь : Перун, 2001. – 1440 с.

120. Пролесєв С.В. Феномен влади: сутність, генезис, типи легітимації (соціально-філософський аналіз): дис... д-ра філос. наук: 09.00.03 / НАН України; Інститут філософії ім. Г.С.Сковороди. — К., 2006. — 440с.

121. Загальна характеристика органів публічної влади в Україні М.О. Мусієнко <http://www.srw.kspu.edu/?p=1001>
122. Лісничий В.В. Концептуальні засади політичних наук: теорія та історія. метод. та дидактичні матеріали до модуля 1 / укл. В.В. Лісничий. – Х. : УАДУ ХФ, 2001. – 36 с.
123. Сушинський О.І. Контроль у сфері публічної влади: теоретико-методологічні та організаційно-правові аспекти : моногр. – Львів : ЛРІДУ УАДУ, 2002. – 468 с.
124. Пролесєв С.В. Феномен влади: сутність, генезис, типи легітимації (соціально-філософський аналіз): дис... д-ра філос. наук: 09.00.03 / НАН України; Інститут філософії ім. Г.С.Сковороди. — К., 2006. — 440с.
125. Кравчук М. В. Теорія держави і права. Проблеми теорії держави і права: Навчальний посібник. - 3-тє вид., змін, й доп.- Тернопіль: Карт-бланш, 2002.- 247с.
126. Малютін І. Природний феномен влади. Журнал ВРУ «Віче» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/3216/>.
127. Державне управління : словн.-довід. / уклад. : В.Д. Бакуменко (кер.твор. кол.), Д.О. Безносенко, І.М. Варвар, В.М. Князєв; за заг. ред. В.М. Князєва, В.Д. Бакуменка. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – 228 с.
128. Чиркин В.Е. Публичная власть. – М. : Юристь, 2005. – 175 с.
129. Маркс К., Енгельс Ф. Твори Т.22. – М. : Госполитиздат, 1962. – С. 200 – 201.
130. Чиркин В.Е. Публичное управление: Учебник. — М.: Юристь, 2004. — 475 с
131. Селіванов А. Публічна влада і громадянин в умовах застосування судової адміністративної юрисдикції (проблеми теорії і практики) // Право України. – 2006. – № 9. – С. 28 – 33.
132. Оболенський О.Ю. Державне управління та державна служба: сучасні напрями розвитку / Рецензенти М.П. Орзіх, А.Ф. Мельник. Одеса., 2003. – 320 с.
133. Концептуальні засади взаємодії політики та управління : метод. та дидакт. матеріали до частини модуля “Політична теорія та історія” / укл. В.П. Солових. – Х. : Вид- во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2007. – 40 с.
134. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. і гол. ред. В.П. Бусел. – Ірпінь : Перун, 2001. – 1440 с.
135. Lesli A. Pal. Public policy analysis. – 1992. – Р.2 : укр. переклад: Пал, Леслі А. Аналіз державної політики / пер. з англ. І. Дзюб. – К.: Основи, 1999. – С. 22.
136. http://xn1aajfpcds8ay4h.com.ua/files/image/konf%2011/doklad_11_6_05.pdf
- Іванець Олексій Олегович
137. https://pidruchniki.com/81277/menedzhment/spivvidnesennya_ponyat_publichna_vlada_publichne_administruvannya
138. http://www.zgia.zp.ua/gazeta/monodrupradmin_84.pdf
139. http://www.zgia.zp.ua/gazeta/monodrupradmin_84.pdf

140. Ярмиш О.Н., Серьогін В.О. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні : навч. посіб. ; за заг.ред. Ю.М. Тодики. – Х. : Вид-во Нац.ун-ту внутр. справ, 10 2002. – 672 с.
141. Авер'янов В. Не «керувати» людиною – служити їй // Віче. – 2005. – № 4. – С. 10 – 15.
142. Рабінович П.М. Державна влада // Юридична енциклопедія: В 6 т. –К.: Укр. Енциклоп., 1999.-Т.2.-380 с.
143. Погорілко В.Ф. Публічна влада // Юридична енциклопедія: в 6 т. –К.: Укр. Енцикл., 2003. -Т.5. -280 с.
144. Совгіря О.В. Конституційне право України : навчальний посібник / О.В. Совгіря, Н.Г. Шукліна; МОНУ. – Київ : Юрінком Інтер, 2008. – 632 с.
145. Тодика Ю.М. Конституційне право України. — К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2002. — 544 с.
146. Саханенко С.Є. Територіальні основи організації публічної влади в Україні : конспект лекцій. – Одеса: ОРІДУ УАДУ, 2003. – 194 с.
147. Атаманчук Г.В. Государственное управление. Организационно-функциональные вопросы: Учебное пособие. - М.: Экономика, 2000. - 302 с.
148. Воронкова В.Г. Менеджмент у державних організаціях / В.Г.Воронкова.- Київ: Професіонал, 2004.
149. Государственное и муниципальное управление: Справочник / Под ред. Н.И. Глазуновой, Ю.М. Забродина, А.Г. Поршнева. - М.: Магистр, 1997. - 496 с.
150. <https://racurs.ua/b89-publiczna-vlada-yak-kriteriy-administrativnoyi-urisdikciyi.html> Владимир Бевзенко 4 апреля 2019 року

СПИСОК АВТОРІВ

- 1. Кузьменко Сергій Георгійович** – доктор наук з державного управління, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри права та публічного адміністрування Маріупольського державного університету
- 2. Топузов Дмитро Іванович** – аспірант кафедри права та публічного адміністрування Маріупольського державного університету

**МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПРАВА ТА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ**

ПУБЛІЧНА ВЛАДА ТА ЇЇ СКЛАДОВІ

Інформацію про термін вступних іспитів та умови вступу на всі форми навчання Ви можете отримати, звернувшись до університету особисто або за телефоном (0629) 58-75-56; **E-mail:** law@mdu.in.ua

Адреса університету: 87500, м. Маріуполь, проспект Будівельників, 129-а

<http://mdu.in.ua/> Mariupol State University